

Værnemagten og politimester Vagn Bro

Af G. Bjerg Møller

Hin dag, da den tyske værnemagt afsatte regeringen og overtog al magtudøvelse i Danmark, mødte ikke Køges politimester uforberedt.

I den årle morgenstund iførte han sig det for lejligheden passende embedsskrud – flødefarvede sommerbenklæder, hvid vest, knækflip, uniformsjakke og guldtræset kasket. Således udstyret og muntert svingende med malakkastokken, den fine tynde til promenadebrug i staden, ikke den svære knort, der sædvanligvis ledsagede ham på visitater hos distriktets sognefogder, begav han sig gennem de morgenstille gader til politikammeret. (Bemærk: I Vagn Bros Køgetid havde byen vel som andre politistation og politikontor, men i mesters sprogbrug hed politiets domicil bag rådhuset altid kun »kammeret.«

Hvad der end skulle hænde denne dag, så agtede Vagn Bro at bidrage til, at alt kunne gå ordentligt og standsmæssigt til.

Ingen skulle i hvert fald tage ham på sengen...

Ved halvfemtiden væltede en deling tyskere i fuld feltmæssig udrustning med stålhelme, fældede bajonetter, håndgranater i bælt og støvler ind på politistationen, modtaget af den aldrende vagthavende overbetjents uforstyrrede bredt sjællandske:

»Go, måren, d'herrer.«

»Wo ist der Polizeimeister? Er ist nicht zu Hause?« skreg den kommanderende underofficer med alle tegn på ophidselse.

»Næj ded ka' han vel itte så gåt være etter ded, a han sitter på sit kontor«, svarede overbetjenten lige uforstyrret. Ledsaget dertil forhørte underofficeren sig inkvisitorisk og stadig voldsomt ophidset om, hvad i alverden Vagn Bro bestilte her på denne tid af døgnnet.

Vagn Bro:

»Min herre! Som det måske er Dem bekendt, er jeg denne købstads politimester, det lokale, hvori vi befinder os, er mit embedskontor, og jeg har just nogle embedsforretninger at skulle besørge. Kan De have noget herimod at indvende?«

Det måtte tyskeren medgive, at det kunne han ikke, men han havde altså ordre til at bringe politimesteren til den tyske værnemagts bykommandant. – Hertil var yderligere bragt borgmester Niels Albrecht- sen, kæmner Sigfred Hjarsø og andre af den kommunale administrations mere fremtrædende »spidser.«

Ved ankomsten til kommandanturen fik de indbragte danske forelagt general v. Hannekens proklamation om undtagelsestilstanden og meddelelse om, at værnemagten fra døgnets begyndelse havde overtaget al magt i riget.

Kommandanten, en ung oberleutnant, vistnok i det civile liv juridisk studerende, ledsagede efterretningen med en lille tale, i hvilken han, garneret med de frygteligste trusler, gjorde bekendt, at fra nu af havde han og han alene alle magtbeføjelser i staden Køge. Enhver, der efter dansk lov havde haft en myndighed at udføre, ville behage uophørligt at efterkomme alle givne ordrer. Var det forstået?

(Det følgende replikskifte er mig senere refereret af nu afdøde kæmner Hjarsø, der sammen med de øvrige tilstedeværende danske tavse hørte på, da Vagn Bro førte sig frem).

»Hr. oberleutnant! Dette er meget interessant. Jeg forstår det på den måde, at Deres øverstbefalende – var det ikke general Hanneken, De sagde, han hedder (!) har givet Dem visse ordrer og beføjelser, som De naturligvis må rette Dem efter. Men ser De, hr. oberleutnant, også jeg har en øverstbefalende, Hans Majestæt Kong Christian den Tiende – De har måske hørt ham omtale? Jeg er kongelig udnævnt dansk embedsmand og har i medfør heraf aflagt et embedsløfte, som jeg for mit vedkommende naturligvis må holde mig efterretteligt. Kun i den udstrækning even-

tuelle anbringender fra Deres side lader sig forene med disse mine embedspligter, vil jeg derfor være i stand til at efterkomme Deres ønsker...«

Oberleutnanten (voldsomt ophidset): »Aber, hr. Polizeimeister! Sie müssen doch verstehen...«

Vagn Bro (aldeles uanfægtet): »Tillad mig iøvrigt, hr. oberleutnant, at erindre Dem om et par ting. Ifølge Haager-konventionens artikel...« og inden nogen kunne nå at bremse ham, var Vagn Bro inde i en formfuldendt juridisk om end tysksprogligt og grammatikalsk nok knap så korrekt udredning af alskens internationale folkeretlige principper med flittig henvisning til og citater af disse traktater og konventioner, en tale, der øjensynlig gjorde den stakkels overleutnant aldeles paf.

Det endte i hvert fald med, at han – rystende opgivende på hovedet – lod politimesteren permittere, hvorefter Vagn Bro, svingende malakka-stokken trissede tilbage til »kammeret.«

Her indfandt jeg mig nogle timer senere for at spørge nyt. Al normal telefontrafik var afbrudt, radioen bragte kun v. Hannekens proklamation med ledsagende trusler om, hvad der ville ske de danske, der satte sig op imod værnemagtens vilje. Dagbladene var forbudt at udkomme indtil videre, men som øvrighedsperson havde Vagn Bro fået lov til at benytte sin telefon.

I morgentimerne var det lykkedes ham at få indhentet forskellige informationer fra Københavns politigård om dagens begivenheder, hærens afvæbning, sænkningen af flåden og kampene på Holmen, arrestationen af politiet og af fremtrædende politikere og kulturpersonligheder og så videre. –

Som vi sad og passiarede, ringede telefonen: »God dag, hr. overbetjent! Nå, hvordan står det til i Haslev?«

Af samtalens forløb forstod man, at det var politistationen i Haslev, som sorterede under politimesterembedet i Køge, der var på tråden. Det fremgik videre, at den brave overbetjent dagen før havde pågrebet et par misdædere – det viste sig senere at være nogle hønsetyve – og nu var overbetjenten bekymret over, hvordan han under de rådende tilstande, skulle få dem fremstillet i grundlovsforhør inden 24 timers fristen.

»Den sag må selvsagt klares, hr. overbetjent. Lov og orden må stadig råde. Jeg skal komme til Haslev ud på dagen. Men – som det er Dem bekendt, er der indtruffet visse alvorlige begivenheder i fædrelandet på denne dag. – Jeg blev såmænd tidligt her i dag hentet til konference hos vore »venner«, endog før jeg havde fået stunder til at indtage min morgenmad, så De vil kunne forstå, at før ud på eftermiddagen kan det ikke blive. – Og hvad der end er hændt og skal hænde, må jeg virkelig som kongelig dansk embedsmand fastholde min grundlovmæssige ret til at få min frokost i fred og ro ---.«

Jeg kiggede først på Vagn Bro og derpå på min kollega, af hvis minespil det tydeligt fremgik, at morgenstundens hændelser øjensynligt alligevel havde været for meget for den gæve mester. Nu rablede det da helt for den stakkels mand.

Men da Vagn Bro havde ringet af, lænede han sig frem og sagde med et polisk satanisk grin:

»Jeg ser, at de herrer er lidt desorienterede over denne samtale. Men jeg skal betro Dem, jeg er en af de få her i staden, hvem det ved særlig gunst er forundt at benytte telefonen. Oppe på vor central sidder en gefreiter eller sådan noget lignende, som forstår tåleligt dansk, og hvis opgave det blandt andet er at aflytte mine samtaler. Nu sidder han og spekulerer, så det knager – og måske finder han det endog fornødent at udfærdige en rapport til sin foresatte herom over, hvad i alverdens riger og lande Danmarks grundlov kan have med min frokost at gøre. Og ved De hvad! Jeg synes, at han skal have noget at spekulere over, når han alligevel er der.«